

Sygn. akt I ACa 594/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 listopada 2017 r.

Sąd Apelacyjny w Poznaniu Wydział I Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący: SSA Elżbieta Fijałkowska

Sędziowie: SA Mikołaj Tomaszewski,

SA Jan Futro (spr.)

Protokolant: protokolant Halszka Mróz

po rozpoznaniu w dniu 30 listopada 2017 r. w Poznaniu

na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank S.A. z siedzibą w W.

przeciwko J. M.

o zapłatę

na skutek apelacji obu stron

od wyroku Sądu Okręgowego w Koninie z dnia 4 stycznia 2017 r.

sygn. akt I C 1084/15

1. zmienia zaskarżony wyrok w punkcie 1 i dodaje przed kropką: „przy czym brak zapłaty dwóch rat po uprawomocnieniu się wyroku powoduje wymagalność całej zasądzonej kwoty” oraz w punkcie 3 i obniża zasądzoną kwotę do kwoty 15 074 zł;
2. w pozostałej części obie apelacje oddala;
3. nie obciąża pozwanej kosztami poniesionymi przez powoda w postępowaniu apelacyjnym;
4. przyznaje radcy prawnemu M. K. od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Koninie) kwotę 6642 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu.

Jan Futro Elżbieta Fijałkowska Mikołaj Tomaszewski

Sygn. akt I ACa 594/17

UZASADNIENIE

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. w pozwie wniesionym dnia 29 września 2015 r. skierowanym przeciwko J. M. wniósł o zasądzenie od pozwanej kwoty 1 205 910,35 zł, z odsetkami:

- umownymi 6,28 % rocznie liczonymi od kwoty 1 185 860,29 zł od dnia 30.09.2015 roku do dnia zapłaty, ale nie więcej niż czterokrotność stopy lombardowej NBP,
- ustawowymi liczonymi od kwoty 19.960,06 zł od dnia wniesienia pozwu do dnia zapłaty.

Nadto wniósł o zasądzenie kosztów sądowych w kwocie 15 074,00 zł i innych kosztów w wysokości 150,74 zł.

W uzasadnieniu twierdził, że zapłaty powyższej kwoty dochodzi od pozwanej z tytułu umowy kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 7.08.2008 roku, zmienionej aneksem nr (...) z dnia 17.11.2009 roku i aneksem nr (...) z dnia 27.09.2011 roku, oraz aneksem nr (...) z dnia 18.03.2014 roku, w związku z brakiem spłaty rat i z tej przyczyny wypowiedzeniem umowy kredytu. Dalej wyjaśnił, że na dochodzone roszczenie składa się kwota 1.185.860,29 zł tytułem niespłaconego kapitału i odsetek umownych za okres korzystania z kapitału w wysokości 3,14 % od 30.10.2014 roku do 21.08.2015 roku, kwota 19.960,06 zł tytułem odsetek za opóźnienie w wysokości 6,28 % od dnia 30.10.2014 roku do dnia 29.09.2015 roku oraz kwota 90,00 zł tytułem opłat i prowizji.

Pozwana J. M., w odpowiedzi na pozew, wniosła o oddalenie powództwa a następnie jej pełnomocnik z urzędu pismem z dnia 18.10.2016 roku wniósł o rozłożenie dochodzonej należności na roczne raty w wysokości po 100 000 zł, z ustaleniem ich spłaty od 2018 roku.

Wyrokiem z dnia 4 stycznia 2017 r. Sąd Okręgowy w Koninie zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 1.205.910,35 zł (jeden milion dwieście pięć tysięcy dziewięćset dziewięć złotych trzydzieści pięć groszy) z odsetkami:

- od kwoty 1 185 860,29 zł umownymi za opóźnienie w wysokości 6,28 % rocznie od dnia 30.09.2015 roku do dnia 4.01.2017 roku;

- od kwoty 19 960,06 zł ustawowymi za opóźnienie od dnia 30.09.2015 roku do dnia 4.01.2017 roku;

przy czym rozłożył ją na następujące raty:

a) pierwsza rata w kwocie 90,00 zł (dziewięćdziesiąt złotych) płatna w terminie do dnia 15.01.2017 roku;

b) druga rata w kwocie 305 820,35 zł (trzysta pięć tysięcy osiemset dwadzieścia 35/100 złotych) płatna w terminie do dnia 31.01.2017 roku;

c) trzecia rata w kwocie 100 000 zł (sto tysięcy złotych) płatna do 31 grudnia 2017 roku;

d) 8 rocznych dalszych rat po 100 000 zł (sto tysięcy złotych) każda, płatne do 31 grudnia każdego kolejnego roku przypadającego po grudniu 2017 roku

- z odsetkami ustawowymi za opóźnienie w terminie płatności którejkolwiek z rat opisanych powyżej w podpunktach b), c) i d).

1

Powództwo w pozostałej części oddalił a orzekając o kosztach postępowania od pozwanej na rzecz powoda kwotę 22 274 zł.

Nadto przyznał radcy prawnemu M. K. od Skarbu Państwa (Sąd Okręgowy w Koninie) kwotę 8 856 zł tytułem kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu oraz odstąpił od obciążania kosztami sądowymi pozwanej.

Jako podstawy rozstrzygnięcia Sąd I instancji powołał następujące ustalenia.

Powód (...) Bank S.A. z siedzibą w W. zawarł z pozwaną J. M. umowę kredytu hipotecznego nr (...) z dnia 7.08.2008 roku, udzielając jej kredytu w kwocie 543 599,09 zł, indeksowanego kursem (...), przy założeniu, że w dacie zawarcia umowy równowartość kredytu wynosiłaby 284 309,15 CHF, ustalając że rzeczywista wartość kredytu zostanie określona po wypłacie kredytu, przy czym kredytobiorca złożył oświadczenie, iż jest świadomy ryzyka kursowego, związanego ze zmianą kursu waluty indeksacyjnej w stosunku do złotego, w całym okresie kredytowania i akceptuje to ryzyko. Spłata kredytu ustalona została w 480 miesięcznych ratach równych kapitałowo- odsetkowych, przy zmiennym oprocentowaniu kredytu, które na dzień sporządzenia umowy wynosiło 4,26 % w skali roku, na które składa się suma obowiązujących stawek (...) i stałej marży Banku, która wynosiła 1,45 %. Rzeczywista wysokość rat kapitałowo-odsetkowych została określona w harmonogramie spłat. Przy tym strony ustaliły, że w przypadku niespłacenia przez kredytobiorcę w terminie całości lub części raty spłaty wynikającej z umowy kredytu, niespłacona kwota staje się zadłużeniem przeterminowanym. Bank nalicza wówczas od wymaganego kapitału odsetki karne w wysokości podwójnego oprocentowania umownego. Jeżeli kredytobiorca pomimo upływu okresu wypowiedzenia, nie ureguluje należności, Bank w następnym dniu po upływie terminu wypowiedzenia, dokonuje przewalutowania całego wymaganego zadłużenia na PLN, z zastosowaniem aktualnego kursu sprzedaży dewiz, określonego przez Bank w tabeli kursów. Poczynając od dnia przewalutowania Bank pobiera od wymaganego kapitału karne odsetki w wysokości 2-krotności oprocentowania kredytów udzielonych w PLN (nie indeksowanych do waluty obcej) przy zastosowaniu aktualnego z dnia przewalutowania wskaźnika (...) oraz marży obowiązującej w dniu wypłaty kredytu lub jego pierwszej transzy. Przy tym ustalono okres wypowiedzenia umowy (...) dni w razie stwierdzenia przez bank, że warunki udzielania kredytu nie zostały dotrzymane lub w razie zagrożenia terminowej spłaty kredytu z powodu złego stanu majątkowego kredytobiorcy, a w szczególności w przypadku niespłacenia dwóch rat odsetkowych lub kapitałowo- odsetkowych lub skierowania egzekucji do nieruchomości stanowiącej zabezpieczenie spłaty kredytu.

W związku z powstaniem zaległości w spłacie kredytu (równowartości w złotych 2 704,13 CHF tytułem kapitału i 11,51 CHF tytułem odsetek umownych) powód, pismem z dnia 6.05.2015 roku, wypowiedział przedmiotową umowę kredytu, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 15.05.2015 roku, a więc termin wypowiedzenia minął z dniem 14.06.2015 roku. Pismem z dnia 21.08.2015 roku powód, w związku z wypowiedzeniem umowy, skierował do pozwanej „ostateczne wezwanie do zapłaty” należności: 1 185 860,29 zł tytułem należności kapitałowej, 12 099,12 zł tytułem odsetek podwyższonych (6,28 %) za opóźnienie, 90 zł tytułem opłat i prowizji. Pismo to pozwanej zostało doręczone w dniu 10.09.2015 roku. Pozwana nie uregulowała na rzecz powoda należności wymienionej w skierowanym do niej wezwaniu o zapłatę.

Sąd Okręgowy wskazał, że pozwana nie kwestionowała okoliczności dotyczących zawarcia umowy i jej wypowiedzenia oraz wysokości zadłużenia, w tym dochodzonych odsetek.

2

Powód nie zakwestionował natomiast sytuacji materialnej i rodzinnej, jaką przedstawiła pozwana na rozprawie w dniu 21.12.2016 roku. Z wyjaśnień pozwanej wynika, że kredyt zaciągnęła na zakup nieruchomości i remont znajdującego się na tej nieruchomości domu. Była wówczas po ślubie, planowała założenie rodziny, a jej mąż osiągał wysokie dochody. Przez 4 lata spłacała wraz z mężem zaciągnięty kredyt. W 2011 roku zachorowała, przeszła operację tarczycy, a następnie terapię jodem radioaktywnym. Na chorobę nałożyły się problemy rodzinne, rozstała się z mężem, a z jednej pensji nie była w stanie spłacać zadłużenia. Potem przyszły kolejne schorzenia (wymagające zabiegów operacyjnych nadgarstka i łokcia, a później wreczka żółciowego). Ta sytuacja zdrowotna i rodzinna spowodowała, że popadła w zadłużenie wobec powoda. Aktualnie pozwana nie pracuje zawodowo i nie ma żadnych źródeł dochodu. Mieszka z rodzicami i pozostaje na ich utrzymaniu. Do września 2016 roku miała orzeczoną niepełnosprawność w stopniu lekkim (z powodu usuniętej tarczycy i choroby ręki). Złożyła dokumenty, aby przedłużono jej tę niepełnosprawność, ale nie otrzymała jeszcze orzeczenia. Pozwana ma obecnie 35 lat, posiada wykształcenie wyższe - prawnik i politolog, „zna” trzy języki: angielski, niemiecki i rosyjski. Planuje podjąć zatrudnienie zagranicą, które ma być związane ze sprzedażą ceramiki użytkowej, prowadzoną w ramach własnego przedsięwzięcia. Z rodzicami i bratem ustaliła, że pomogą jej w spłacie zadłużenia. Deklaruje, że od 2018 roku jest w stanie spłacać powoda kwotami po 100 000 zł rocznie. Jedynym

majątkiem pozwanej była nieruchomość, na zakup której zaciągnęła kredyt hipoteczny u powoda. Nieruchomość ta została przez komornika zlicytowana za kwotę 306 000 zł. Sprawa egzekucyjna znajduje się na etapie podziału sumy uzyskanej z egzekucji. Oprócz zadłużenia względem powoda pozwana ma jeszcze zobowiązania wobec Urzędu Skarbowego i K. W., w związku z poręczeniem weksla.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy wskazał, że podstawę uwzględnienia powództwa stanowią przepisy art. 353 § 1 k.c., art. 69 Prawa bankowego i postanowienia wskazanej wyżej umowy.

Poza sporem pozostawało, że pozwana powinna zapłacić powodowi ww. kwotę z dochodzonymi w pozwie odsetkami.

Ustalony przez Sąd stan faktyczny - w ocenie Sądu - w pełni uprawnia do skorzystania z przewidzianej w art. 320 k.p.c. możliwości rozłożenia na raty świadczenia należnego powodowi. Określając zasady ratalnej spłaty zasądzonego świadczenia Sąd miał na uwadze wiek pozwanej (35 lat), posiadane przez nią wykształcenie i umiejętności, deklarowane podjęcie zatrudnienia zagranicą i skorzystanie przy spłacie ze wsparcia finansowego członków najbliższej rodziny oraz rat, jakie zadeklarowała się spłacać, a nadto fakt dokonanej już sprzedaży licytacyjnej nieruchomości za kwotę 306 000 zł, jak również to, że zgodnie z umową stron kredyt miał być spłacany do 2048 roku (§ 1 ust. 2 umowy).

Zasądzając pierwszą ratę w wysokości 90 zł, z uwagi na jej niedużą wartość ustalono jej płatność do dnia 15.01.2017 roku, zasądzając drugą ratę - kwotę 305.820,35 zł Sąd wziął pod uwagę fakt licytacyjnej sprzedaży nieruchomości za kwotę 306 000 zł, oczekującej na podział zgodnie z przepisami art. 1023 i nast. k.p.c.

Płatność kolejnych rat w wysokościach po 100 000 zł Sąd zasądził kierując się, co do wysokości, deklaracjami pozwanej oraz interesami obu stron.

Jako podstawę rozstrzygnięcia o kosztach procesu - wskazując, co się na nie składa - Sąd Okręgowy powołał przepisy art. 98 § 1 i 3 100 k.p.c.

O kosztach nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej pozwanej z urzędu orzekł na podstawie art. 29 § 1 ustawy z dnia 26 maja 1982 roku Prawo o adwokaturze w zw. z § 6 pkt 7 w zw. z § 2 ust. 3 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 roku w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa

3

kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz. U. z 2013 roku, poz. 461).

Od wyroku tego apelację wniosły obie strony.

Powód zaskarżając go w części, w jakiej w części w jakiej rozłożono zasądzoną kwotę na raty zarzucił zaskarżonemu wyrokowi:

1. naruszenie art. 233 § 2 k.p.c., poprzez przekroczenie granic swobodnej oceny dowodów i dokonanie błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że sytuacja majątkowa i zdrowotna pozwanego uzasadniają rozłożenie zasądzonego świadczenia na raty;
2. naruszenie art. 320 k.p.c. poprzez jego zastosowanie w sprawie podczas, gdy stan majątkowy pozwanego, stan zdrowia pozwanego, sytuacja rodzina pozwanego nie została w żaden sposób wykazana stosowną dokumentacją a Sąd oparł swoje ustalenia w tym zakresie jedynie na podstawie twierdzeń pozwanego;
3. naruszenie art. 320 k.p.c. w szczególności poprzez nieuwzględnienie interesów powoda oraz rozłożenie kwoty w czasie tak długim, że prowadzi to do pokrzywdzenia powoda;
4. naruszenie art. 320 k.p.c. poprzez rozłożenie roszczenia na raty z wyłączeniem możliwości uchylenia obowiązywania rozłożenia na raty ww. kwoty w przypadku zaniechania przez pozwanego spłaty zadłużenia co ostatecznie doprowadziło do rozłożenia roszczenia na raty bez możliwości zażądania przez powoda zwrotu zasądzonej kwoty przed

terminem w sytuacji zaniechania spłaty rat przez pozwanego, pomimo tego że powód w piśmie z dnia 02 grudnia z 2016 r. wnosił z ostrożności procesowej, iż w przypadku rozłożenia roszczenia na raty bank wnosi o umieszczenie w sentencji wyroku zastrzeżenia, iż brak zapłaty całości którejkolwiek z rat w terminie powoduje natychmiastową wymagalność pozostałych do zapłaty rat.

W konsekwencji wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku i wyroku poprzez zasądzenie kwoty 1 205 910,35 zł bez rozłożenia ww. kwoty na raty,

Ewentualnie wniósł o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez zasądzenie kwoty 1 205 910,35 zł wraz z rozłożeniem jej na raty w wysokości jak w zaskarżonym wyroku z tym zastrzeżeniem, iż brak zapłaty jednej raty wskazanej w wyroku powoduje wymagalność całej zasądzonej kwoty.

Nadto wniósł o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania apelacyjnego.

W uzasadnieniu m.in. wskazał, że pozwana nie dokonała nawet spłaty pierwszej raty w kwocie 90 zł nie wspominając o drugiej racie w kwocie 305 820,35 zł, która miała zostać spłacona do końca stycznia 2017 r.

Pozwana zaskarżyła wyrok Sądu Okręgowego w części w jakiej uwzględniono powództwo i zasądzono od niej na rzecz powoda koszty procesu.

Zaskarżonemu wyrokowi zarzuciła:

1. sprzeczność istotnych ustaleń Sądu I instancji z zebrany materiał dowodowy poprzez przyjęcie, iż postawienie w stan wymagalności nie zwróconego przez pozwaną kredytu nastąpiło dopiero w dniu 15.06.2015 r.;
2. naruszenie przepisów prawa materialnego, tj.: art. 118 k.c. w zw. z art. 458 k.c. poprzez ich niezastosowanie;
3. naruszenie przepisów postępowania, tj. art. 98 § 2 i 3 k.p.c. poprzez ich zastosowanie.

4

W konsekwencji wniosła o zmianę zaskarżonego wyroku poprzez oddalenie powództwa w całości oraz zasądzenie od powódki na pozwaną zwrotu kosztów zastępstwa procesowego za postępowanie odwoławcze według norm przepisanych a na wypadek oddalenia apelacji o zasądzenie od Skarbu Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej pozwaną z urzędu przed Sądem II instancji, albowiem nie zostały one uiszczony w żadnej części.

W uzasadnieniu wskazała, że iż okoliczności przedmiotowej sprawy wskazują, iż powódka mogła wypowiedzieć Umowę kredytu - z uwagi na powstałe zadłużenie - już w dniu 27.09.2011 r.

Pozwana sformułowała zarzut przedawnienia roszczenia strony powodowej w oparciu o stan faktyczny, który w postępowaniu przed Sądem I instancji pozostawał bezsporny (tj. data zawarcia umowy kredytowej, terminy zapłaty poszczególnych rat kredytu oraz konsekwencje nieterminowanej spłaty kredytu).

Uzasadniając zarzut naruszenia art. 98 § 2 i 3 k.p.c. wskazał, że Sąd błędnie przyjął, iż koszty procesu należne powódce obejmują także koszty zastępstwa procesowego profesjonalnego pełnomocnika. Jak wynika z akt sprawy, osobą składającą pozew w imieniu powódki była Pani M. C., która jako podstawę swego umocowania wyraźnie wskazała art. 87 § 2 k.p.c. i nie wykazała by była adwokatem bądź radcą prawnym.

Obie strony wniosły o oddalenie apelacji strony przeciwnej i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego według norm przepisanych.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje:

Wobec postawienia w apelacji zarówno zarzutów naruszenia prawa materialnego jak i procesowego zauważyć trzeba, że prawidłowość zastosowania lub wykładni prawa materialnego może być właściwie oceniona jedynie na kanwie niewadliwie ustalonej podstawy faktycznej rozstrzygnięcia. Skuteczne, zatem zgłoszenie zarzutu dotyczącego naruszenia prawa materialnego wchodzi zasadniczo w rachubę tylko wtedy, gdy ustalony przez sąd pierwszej instancji stan faktyczny, będący podstawą zaskarżonego wyroku, nie budzi zastrzeżeń. (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 26 marca 1997 r II CKN 60/97 - OSNC 1997/9/128).

Powyższe rodzi konieczność rozpoznania w pierwszym rzędzie zmierzających do zakwestionowania stanu faktycznego zarzutów naruszenia prawa procesowego (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 marca 1997 r. II CKN 18/97 - OSNC 1997/8/112). Należy też mieć na względzie, że nawet stwierdzenie naruszenia prawa procesowego przez sąd I instancji, tylko wtedy ma znaczenie dla rozstrzygnięcia Sądu Apelacyjnego, jeżeli miały one wpływ na wynik sprawy.

Odnosząc się do dalej idącej apelacji pozwanej za niezasadny należy uznać zarzut sprzecznego z zebrany materiał ustalania, że postawienie w stan wymagalności nie zwróconego przez pozwaną kredytu nastąpiło dopiero w dniu 15.06.2015 r.

Powód, pismem z dnia 6.05.2015 roku, wypowiedział przedmiotową umowę kredytu, z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia. Pismo to zostało doręczone pozwanej w dniu 15.05.2015 roku, a więc termin wypowiedzenia minął z dniem 14.06.2015 roku. Podnosząc ten zarzut pozwana zmierza w rzeczywistości do wykazania, że powód miał podstawy do wcześniejszego wypowiedzenia umowy kredytu.

Nie znajduje też podstaw zarzut powoda, że Sąd dokonał błędnych ustaleń faktycznych polegających na przyjęciu, że sytuacja majątkowa i zdrowotna pozwanego uzasadniają rozłożenie zaszczynego świadczenia na raty. Sąd rzeczywiście ustalił sytuację pozwanej przede wszystkim na podstawie jej twierdzeń, niemniej jednak powód w toku procesu

5

jednoznacznie oświadczał, że przedstawionego przez nią stanu zdrowia i sytuacji materialnej oraz zdarzeń, które doprowadziły do niewypłacalności nie kwestionuje. W tej sytuacji nie było podstaw do prowadzenia w tym zakresie postępowania dowodowego. Kwestia natomiast czy ta sytuacja uzasadnia zastosowanie normy z art. 320 k.p.c. należy już do kategorii stosowania prawa a nie ustalania faktów.

Wobec nietrafności zarzutu natury procesowej ustalony w sprawie stan faktyczny stanowi podstawę oceny pozostałych zarzutów obu apelacji.

Uzupełnić te ustalenia można jedynie przez wskazanie, że zgodnie z prawomocnym postanowieniem Sądu Rejonowego w Kole z dnia 23 marca 2017 r. wydanym w sprawie I Co 871/14 według plan podziału sumy uzyskanej z egzekucji po sprzedaży domu pozwanej powodowi przypada kwota 254 362,50 zł

Pozostając przy apelacji pozwanej zgodzić się należało jedynie z zarzutem naruszenia art. 98 § 3 k.p.c. Zasadzając na rzecz powoda koszty procesu Sąd zasądził koszty zastępstwa procesowego w wysokości 7 200 zł, co odpowiada stawce wynagrodzenia adwokata bądź radcy prawnego. Pełnomocnik powoda nie ma uprawnień wskazanych profesjonalnych pomocników. Nadto w tym zakresie Sąd orzekł ponad żądanie powoda.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji obniżając zasądzoną z tytułu zwrotu kosztów procesu do kwoty 15 074 zł;

Innych kosztów w oparciu o przepis § 2 art. 98 k.p.c. Sąd Okręgowy nie zasądził.

Przechodząc do zarzutu naruszenia art. 118 k.c. w zw. z art. 458 k.c. poprzez ich niezastosowanie pozwana zarzut ten opierała na stwierdzeniu, że już wcześniej powód był uprawniony do wypowiedzenia umowy kredytowej i postawienia kredytu w stan wymagalności.

Zgodnie z art. 458 k.c., jeżeli dłużnik stał się niewypłacalny albo jeżeli wskutek okoliczności, za które ponosi odpowiedzialność, zabezpieczenie wierzytelności uległo znacznemu zmniejszeniu, wierzyciel może żądać spełnienia świadczenia bez względu na zastrzeżony termin. Postępowanie dowodowe nie wykazało, by pozwana stała się niewypłacalna bądź by zabezpieczenie wierzytelności powoda uległo znacznemu zmniejszeniu. Brak spłat rat niekoniecznie musi stanowić o niewypłacalności dłużnika. Jeszcze 18 marca 2014 r. strony zawarły aneks numer (...) dotyczący restrukturyzacji zadłużenia. Świadczy to o tym, że obie strony uznawały możliwość dokonania spłaty kredytu przez pozwaną.

Ponadto bieg przedawnienia rozpoczyna się dopiero od dnia, w którym roszczenie stało się wymagalne. Roszczenie na skutek wypowiedzenia umowy kredytowej stało się – jak wskazano wyżej - wymagalne z dniem 15 czerwca 2014 r.. Dopiero po upływie okresu wypowiedzenia umowy kredytobiorca zobowiązany jest do niezwłocznego zwrotu wykorzystanego kredytu (§ 22 ust. 3). Należy podkreślić, iż wypowiedzenie umowy kredytu kierowane do kredytobiorcy jest uprawnieniem, a nie obowiązkiem powoda. Wynika to wprost z § 22 ust. 1 umowy kredytu. Z tych względów Sąd Apelacyjny na podstawie art. 385 k.p.c. apelację pozwanej w pozostałej części oddalił.

Także apelacja powoda okazała się zasadna tylko w części.

Ustawodawca określił, że kryterium zastosowania regulacji przewidzianej w art. 320 k.p.c. jest ustalenie istnienia w danej sprawie „wypadku szczególnie uzasadnionego”. W orzecznictwie przyjmuje się, że okoliczności, które uzasadniają wyjątkowość danej sytuacji mogą wynikać z szeroko rozumianego stanu majątkowego i rodzinnego pozwanego. W ocenie Sądu Apelacyjnego ustalone przez Sąd Okręgowy okoliczności w pełni uzasadniają rozłożenie należnego powodowi świadczenia na raty. Rozkładając to świadczenie

na określone w wyroku raty Sąd Okręgowy w sposób przekonywujący

6

wskazał kryteria wysokości rat i terminów ich spłaty. Orzeczenie to jednak obowiązuje od uprawomocnienia się wyroku, stąd nie można mieć pretensji do pozwanej, że nie spłaciła rat wymagalnych przed wydaniem wyroku przez Sąd Apelacyjny.

Zasadnie jednak powód wskazał, że rozważając rozłożenie zasądzzonego świadczenia na raty, sąd orzekający nie może nie brać pod uwagę sytuacji wierzyciela. Istotne znaczenie ma wskazanie, iż ochrona, jaką zapewnia pozwanemu dłużnikowi tzw. „moratorium sędziowskie” nie może być stawiana ponad ochronę wierzyciela w procesie cywilnym i wymaga uwzględnienia wszelkich okoliczności sprawy, w tym uzasadnionego interesu podmiotu inicjującego proces. W niniejszym przypadku powodem jest bank, który m.in. udostępnia kredytobiorcom za wynagrodzeniem środki finansowe jakimi dysponuje. Sam zatem fakt rozłożenia świadczenia na raty nie narusza interesów powoda.

Zgodzić się jednak należy z powodem, że w sytuacji gdy Sąd przyjął, że możliwa jest spłata (z deklarowaną pomocą rodziny) powinien w treści orzeczenia zamieścić zapis powodujący natychmiastową płatność całej zasądzonej kwoty w przypadku braku spłat wyznaczonych przez Sąd rat. Zapis taki winien jednak wywierać skutki na przyszłość i wykluczać sytuację, w której wyjątkowe opóźnienie w spłacie jednej raty powodowałoby wskazane wyżej konsekwencje.

Wobec powyższego Sąd Apelacyjny na podstawie art. 386 § 1 k.p.c. orzekł jak w punkcie 1 sentencji.

W pozostałej części apelację powoda oddalono na podstawie art. 385 k.p.c.

Uwzględniając charakter sprawy, wskazaną już przez Sąd Okręgowy sytuację pozwanej a także dysproporcje w sytuacji finansowej stron, Sąd Apelacyjny nie mogąc wzajemnie znieść kosztów (gdyż pozwana ich nie poniosła) – co byłoby rozwiązaniem znajdującym podstawy w art. 100 k.p.c. – na podstawie art. 102 k.p.c. orzekł jak w punkcie 3 sentencji.

Nie było też przewidzianych w art. 113 ust. 1 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (j.t. Dz. U. z 2016 r. poz.623) podstaw do ściągnięcia od stron nieuiszczonych kosztów sądowych

Na podstawie § 8 pkt 7 w zw. z § 16 ust. 1 pkt 2 Rozporządzenie Ministra Sprawiedliwości z dnia 3 października 2016 r. w sprawie ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego z urzędu (Dz.U. z 2016 r. poz. 1715) przyznano pełnomocnikowi pozwanej od Skarbu Państwa (Sądu Okręgowego w Koninie) 6 642 zł.

Jan Futro Elżbieta Fijałkowska Mikołaj Tomaszewski